

Jelena ŽIVADINović*

UDK 595.71(497.16)

**PRILOG POZNAVANJU FAUNE COLLEMBOLA (APTERYGOTA)
NA PLANINI BJELASICI**

CONTRIBUTION TO THE KNOWLEDGE OF FAUNA COLLEMBOLA
(ARTERYGOTA) ON THE BJELASICA MOUNTAIN

Izvod

Fauna Collembola Bjelasice je vrlo malo istražena. Preliminarna istraživanja pokazuju da na planini Bjelasici živi vrlo interesantna i specifična fauna Collembola. Dati su podaci o nekolike determinisane vrste, dok druge, zbog nedovoljnog prikupljenog materijala ili zato što su nađene samo u juvenilnom obliku, nijsu mogle biti determinisane. Rad će se nastaviti.

Abstract

Fauna of Bjelasica Mountain isn't explored enough. Preliminary investigations show that on Bjelasica Mountain lives specific and interesting fauna Collembola. Data of several determined species are given here, unless the others couldn't be determined, because of insufficiency of collected material or because they have been discovered only in juvenile form. The research will be continued.

Fauna Collembola istraživana je na jugoslovenskom prostoru već duži niz godina. Neki delovi su dosta dobro proučeni (istočni Alpi, Dinaridi). Podataka ima i iz Slavonije, Dalmacije, Vojvodine i Srbije, ali su to manji prostori koje treba još izučavati.

* Prof. dr Jelena Živadinović, Poljoprivredni fakultet, Sarajevo

Iz Makedonije i Crne Gore ima najmanje podataka. Radilo se na Durmitoru (rad u štampi), ali i tu bi trebalo još istraživati, jer je to veliki kompleks koji nije sav obuhvaćen.

Jednom prilikom, u avgustu i septembru 1962, uzete su probe zemljišta za preliminarna istraživanja Collembola na planini Bjelasici. Probe potiču iz subalpskog i alpskog vegetacijskog pojasa (Troglav, Zekova glava itd.). Zamišljeno je da se nakon toga nastave istraživanja na celom profilu planine. Međutim, do danas nastavak istraživanja nije usledio, što je velika šteta, jer prema ovim preliminarnim istraživanjima na planini Bjelasici živi vrlo interesantna i specifična fauna Collembola.

Zbog nedovoljnog materijala mnoge vrste Collembola nisu mogle biti determinisane (*Hypogastrura* sp. *Onychiurus* sp., *Tetracanthella* sp., *Isotoma* sp. *Isotomurus* sp.), a s obzirom na datum uzimanja proba (avgust i početak septembra) u subalpskom i alpskom pojasu mnoge vrste su nađene samo u juvenilnom obliku. Determinisane su samo sledeće vrste:

Hypogastrura sigillata (Uzel, 1891) je zimska vrsta, poznata iz cele Evrope. U Jugoslaviji je česta na većim nadmorskim visinama, a na Bjelasici je konstatovana u alpskom pojasu Troglava (oko 2400 m) i Zekove glave (oko 2000 m).

Hypogastrura quinquesetosa Gisin, 1958, nađena je na italijanskim Dolomitima na visini od 2100—2600 m. U Jugoslaviji je prvi nalaz na Bjelasici, na Troglavu takođe na velikim visinama (2000—21000 m).

Xenylla acauda Gisin, 1947, poznata je iz centralne Evrope i to sa suvljih staništa. U Jugoslaviji je prvi put nađena na Bjelasici, na rudinama (*Festucetum paniculatae*), na oko 2100 m n.v.

Friesea claviseta Axelson, 1900, je evropska vrsta u širem smislu. I ova vrsta je prvi put u Jugoslaviji nađena na Bjelasici na Troglavu na visini od oko 2100 m u rudini (*Festucetum panuculatae*).

Pseudoachorutes alpinus (Stach, 1949) je visokoalpska vrsta do sada poznata iz istočnih delova Alpa i italijanskih Dolomita. Na Dinaridima je retka, a nađena je na vrhovima planina. Na Bjelasici je zabeležena ali je retka (oko 2020 m n. v.).

Isotomina pontica Stach, 1947, je centralnoevropska i jugoistočno evropska vrsta, poznata sa toplijih staništa. U Jugoslaviji je

retka. Zabeležena je na Dinaridima na kraškim poljima. Na Bjelasici dolazi na oko 2100 m n.v. na južnim ekspozicijama.

Vrste *Onychiurus fimatus*, *Tullbergia affinis*, *Folsomia quadrioculata*, *Folsomia penicula*, *Isotomiella minor* i *Isotoma fennica* imaju šire evropsko rasprostranjenje, a neke su i kosmopolitske vrste. Ove vrste su česte na Bjelasici, a nekad su gustine njihovih populacija velike.

Ovi preliminarni rezultati istraživanja faune Collembola na planini Bjelasici ukazuju na potrebu daljih istraživanja, jer su vrste ili retke u drugim krajevima Jugoslavije, ili su za Jugoslaviju prvi nalazi. Verovatno ima i novih vrsta za nauku među vrstama koje nisu determinisane zbog nedostatka materijala.

